

Dokumentansvarig

Välfärd och folkhälsa

Sofia Eriksson

Avser

Processområde: Bedriva hållbar regional utveckling

Beslutad av

Regionstyrelsen den 26 januari 2021, § 17/21

Giltig från

2021-01-26

Dokumentnummer

RS-LED20-2627-3

Dokumentkategori

Huvuddokument (styrande dokument)

Riktlinjer för Region Sörmlands minoritetspolitiska arbete

Inledning

I februari år 2000 ratificerade Sverige *Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter* (ramkonventionen) och den *européiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk* (minoritetsspråkskonventionen). De bygger på insikten att det finns ett stort antal minoriteter i Europa som levt i området sedan lång tid och som har eget språk och egen kultur. I konventionerna konstateras bland annat att **vissa minoriteters språk riskerar att gå förlorade och att skydd av nationella minoriteter är nödvändigt för stabilitet, demokratisk säkerhet och fred.**

Sverige har sedan ratificeringen infört ett eget politikområde: *nationella minoritetspolitiken* för att säkerställa arbetet med rättigheter för de nationella minoriteterna. Sedan 2009 finns även en egen lag; lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) som i dagligt tal kallas *minoritetslagen*. Från 2019 har en skärpning av lagen införts som innebär att det **enligt lagen ska finnas mål och riktlinjer för kommuner och regioners arbete utifrån nationella minoritetspolitiken.**

Detta syftar till att Sverige bättre ska kunna leva upp till de åtaganden som finns utifrån nationella minoriteters rättigheter.

Syfte med Region Sörmlands riktlinjer

Region Sörmlands riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet anger mål och delmål för det minoritetspolitiska arbetet i regionen.

Syftet med riktlinjerna är att tydliggöra vad Region Sörmland har för skyldigheter för att uppnå målet med den nationella minoritetspolitiken, minoritetslagen och de konventioner Sverige har ratificerat. Ytterst handlar det om att säkra de nationella minoriteternas rättigheter och på så vis ge skydd och stärka deras möjlighet till inflytande, och stödja de historiska minoritetsspråken så de hålls levande. Det är en del av Region Sörmlands arbete med att säkerställa efterlevnad av de mänskliga rättigheterna och gynnar demokrati- och hållbarhetsarbetet i regionen.

Riktlinjerna är ett politiskt beslutat dokument. Till riktlinjerna finns tillhörande *tillämpningsanvisningar* som fastställer åtgärder och aktiviteter för att uppnå mål och delmål i riktlinjerna. Tillämpningsanvisningarna och arbetet för att uppnå mål och delmål ska ske i samråd, med delaktighet och inflytande från nationella minoriteter.

De nationella minoriteterna i Sverige

När Sveriges riksdag beslutade om vilka som är nationella minoriteter och minoritetsspråk i Sverige så gjordes det utifrån följande kriterier:

- uttalad samhörighet och en (till antalet i förhållande till resten av befolkningen) icke dominerande ställning i samhället
- religiös, språklig, traditionell och/eller kulturell tillhörighet
- vilja och strävan att behålla sin identitet
- historiska eller långvariga band med Sverige

Judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar uppfyller dessa kriterier. Respektive grupp har aktivt värnat sin kultur och sitt språk så att minoritetskulturerna utgör en levande del av det svenska samhället och kulturarvet. Alla fem grupper har dessutom funnits i Sverige under mycket lång tid. Judar har bott i landet sedan 1600-talet, och romer åtminstone sedan 1500-talet. Samerna är ett urfolk och har levt i det som nu är Sverige sedan urminnes tider. Tornedalingar och finsktalande personer har funnits här sedan långt före den svenska statsbildningen. Sverige och Finland var under drygt sexhundra år, fram till 1809, ett och samma land. Jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli (samtliga varieteter av språken) erkändes som nationella minoritetsspråk.

Relevant lagstiftning och styrande dokument

Region Sörmlands verksamheter styrs av minoritetslagen utifrån vad som fastställs av dess *allmänna bestämmelser* och *rätten att använda finska hos myndighet* utifrån att det finns kommuner i region Sörmland som utgör förvaltningsområde för finska. I Sörmland är Strängnäs, Eskilstuna, Oxelösund och Trosa förvaltningsområde för finska.

Utöver minoritetslagen finns annan lagstiftning som styr regionens ansvarsområden som berör frågan om rättigheter för nationella minoriteter:

- Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) vars mål är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vidare finns även stadgat att där det bedrivs hälso- och sjukvård ska det finnas den personal, de lokaler och den utrustning som behövs för att god vård ska kunna bedrivas.

- Patientlagen (2014:821) har en bestämmelse om att information som lämnas till patienten ska anpassas till patientens ålder, mognad, erfarenhet, språklig bakgrund och andra individuella förutsättningar. Därtill ska den som ger informationen så långt som möjligt försäkra sig om att mottagaren har förstått innehållet i och betydelsen av den lämnade informationen.
- Bibliotekslagen (2013:801) där det anges att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna, bland annat genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.
- Diskrimineringslagen (2008:567) som slår fast att det är förbjudet att missgynna någon på grund av personens etniska tillhörighet.
- Lagen (2018:1197) om Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter, där artikel 30 fastställer att barn som tillhör minoriteter eller urfolk har rätt till sitt eget kulturliv, sin egen religion och att använda sitt eget språk.
- Skollagen (2010:800) där rätten till modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk beskrivs.
- Språklagen (2009:600) anger vilka de nationella minoritetsspråken är och att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja dessa.

Arbetet med de nationella minoriteternas rättigheter utgör en viktig del i att uppnå Region Sörmlands vision om *det öppna Region Sörmland*. Att arbeta för *lika rättigheter* och *delaktighet* och *inflytande* har också starka kopplingar till en god och jämlik folkhälsa och regionens mål om att bli Sveriges friskaste län 2025. Det är också grundläggande för social hållbarhet och de mål som regionen har i sin *hållbarhetspolicy* och *hållbarhetsprogram*.

Mål och delmål

Det övergripande målet för Region Sörmlands minoritetspolitiska arbete är att skydda de nationella minoriteternas rättigheter, främja deras möjligheter att utveckla språk och kultur, samt att motverka diskriminering.

För att uppnå det övergripande målet har delmål satts upp kopplat till de rättigheter som ska säkerställas.

Region Sörmland:

- ger **information till de nationella minoriteterna om deras rättigheter** och det allmännas ansvar enligt minoritetslagen.
- skyddar och främjar de nationella **minoritetsspråken** så de hålls levande.
- främjar de nationella minoriteternas **rätt till att utveckla sin kultur**.
- säkrar nationella minoriteters rättigheter till **inflytande och samråd**.
- säkerställer särskilt **barns rättigheter** till delaktighet och inflytande, kultur och språk.
- bedriver **aktivt arbete mot diskriminering och utsatthet** utifrån nationella minoriteters situation.
- säkerställer att det finns **kunskap i organisationen** om de nationella minoriteternas rättigheter samt kunskap om de nationella minoriteternas situation och behov i Sörmland, **och resurser** för ett aktivt arbete med minoritetspolitiken i organisationen.

Genomförande och uppföljning

En tillhörande *tillämpningsanvisning* ska finnas till riktlinjerna där åtgärder och aktiviteter kopplat till det minoritetspolitiska arbetet ska framgå. De åtgärder och aktiviteter som tas fram i tillämpningsanvisningen ska göras i dialog med representation av nationella minoriteter. Åtgärder, aktiviteter och uppföljning ska ske integrerat i ordinarie ledning och styrning.

Versionshantering

Datum	Kommentar
2021-01-26	Utgåvan fastställd, regionstyrelsen den 26 januari, § 17/21